

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA – 410.031.02.2015
P/15/066

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62
lwa@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/066 – Wykonywanie wybranych zadań publicznych przez małe gminy
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Jerzy Tchórzewski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 98450 z 21 grudnia 2015 r. (dowód: akta kontroli tom 1, str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Parysowie ¹ , ul. Kościuszki 28, 08-441 Parysów
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bożena Kwiatkowska, Wójt Gminy Parysów ² (dowód: akta kontroli tom 1, str. 3-6)

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena ogólna

W latach 2011–2015 Gmina prawidłowo i na ogół skutecznie realizowała poddane analizie zadania dotyczące zbiorowych potrzeb wspólnoty.

Uzyskiwane przez Gminę środki, w tym wzrost poziomu dochodów własnych, pozwoliły na realizację analizowanych zadań. Sytuacja ekonomiczno-finansowa Gminy, w tym bezpieczny poziom zadłużenia, stwarza możliwości kontynuowania działań mających na celu podnoszenie jakości życia mieszkańców. Gmina zdiagnozowała niekorzystne czynniki rozwojowe i podjęła działania w celu ich ograniczenia. Przy wykonywaniu zadań publicznych Gmina współpracowała także z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Analiza przeprowadzona na wybranej próbie zadań wykazała, że do ich wykonywania zatrudniono pracowników o doświadczeniu i kwalifikacjach ustalonych w przepisach o pracownikach samorządowych.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- niezatrudnieniu w pełnym wymiarze czasu pracy pracowników socjalnych w liczbie wymaganej art. 110 ust. 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁴,
- nierealizowaniu w latach 2013-2015 obowiązku wynikającego z art. 62 ust. 1 pkt. 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁵, tj. nieprzeprowadzaniu okresowych przeglądów stanu technicznego dróg gminnych oraz nieprowadzeniu dziennika objazdu dróg gminnych⁶,
- nieprowadzeniu ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków oraz nieaktualizowaniu na bieżąco ewidencji zbiorników bezodpływowych, co było niezgodne z art. 3 ust. 3 pkt. 1-2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁷. W konsekwencji Gmina nie mogła rzetelnie kontrolować sposobu i częstotliwości pozbywania się komunalnych osadów ściekowych, a także planować rozwoju sieci kanalizacyjnej w sposób zapewniający racjonalną gospodarkę ściekową.

¹ Dalej: Urząd lub Gmina.

² Dalej: Wójt.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm., dalej: ustawa o pomocy społecznej.

⁵ Dz.U. z 2013 r., poz. 1409 ze zm.

⁶ Wymaganego § 9 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r w sprawie sposobu numeracji i ewidencji dróg publicznych, obiektów mostowych, tuneli, przepustów i promów oraz rejestru numerów nadanych drogom, obiektom mostowym i tunelom - Dz.U. Nr 67,poz.582.

⁷ Dz.U. z 1996 r., Nr 132, poz. 622, ze zm., dalej: ustawa o zachowaniu czystości.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ogólna charakterystyka Gminy

Opis stanu faktycznego

W latach 2011–2015 liczba osób zameldowanych w Gminie nieznacznie wzrosła i wynosiła kolejno: 4 184, 4 168, 4 162, 4 204, 4 186 osób, jednak była mniejsza o 33 osoby niż w 2000 r. (o 0,8%). Według danych GUS liczba osób zamieszkujących Gminę w latach 2011–2014⁸ była jeszcze niższa. Wynosiła bowiem kolejno 4 097, 4 061, 4 055, 4 102. Z deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanych przez właścicieli nieruchomości położonych na terenie Gminy wynika zaś, że liczba mieszkańców w 2014 i 2015 roku wynosiła odpowiednio 3 850 i 3 884, czyli była o 8,4% i 7,2 % niższa od liczby osób zameldowanych.

Na podstawie danych GUS stwierdzono, że w latach 2012–2015 wskaźnik ludności w wieku nieprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym w Gminie utrzymywał się na poziomie 65,6 – 66,3 osoby i był wyższy od wskaźnika z terenu powiatu garwolińskiego (60,9 – 61,5 osoby) oraz województwa mazowieckiego (59–60,4 osób). Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się ze 1001 osób w 2011 roku do 982 osób (o 1,9%) w 2014 roku. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrosła i wynosiła kolejno: 653, 661, 667 i 688 osób.

W analizowanym okresie udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wzrósł z 7,8% w 2011 r. do 9,1% w 2014 r., był jednak nadal korzystniejszy niż wskaźnik dla powiatu garwolińskiego (13,3% w 2011 r. – 11,2% w 2014 r.) i województwa mazowieckiego (11,7 – 13,6).

Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców Gminy na koniec 2014 roku wynosiła 412, (w tym 349 osób prowadzących działalność gospodarczą) i była niższa od średniej dla powiatu garwolińskiego i województwa mazowieckiego, wynoszącej odpowiednio: 675 i 1 391.

Na koniec 2015 r. na terenie Gminy długość dróg publicznych wynosiła 85,19 km (1,33 km/km² powierzchni Gminy). Dróg wojewódzkich było 8,0 km (0,125 km/km²), powiatowych - 32 km (0,5 km/km²) a gminnych - 45,19 km (0,71 km/km²), w tym: 21,79 km o nawierzchni gruntowej i 15,91 km o nawierzchni twardej ulepszonej (ich długość w stosunku do 2011 roku wzrosła o 4,27 km)⁹.

(dowód: akta kontroli tom 3, str. 401, 404, tom 5, str.315)

Na koniec 2014 roku na terenie Gminy znajdowało się 1 249 domów jednorodzinnych bądź mieszkań indywidualnych w domach wielorodzinnych o średniej powierzchni użytkowej 87,01 m², w tym cztery komunalne lokale mieszkalne.

Według danych GUS, dochody Gminy na jednego mieszkańca w latach 2011–2014 wzrosły z 2 384,4 zł do 2 902,4 zł i były znacznie wyższe od średniej dla powiatu garwolińskiego (868,00 zł w 2011 r. i 1 093,00 zł w 2014 r.) oraz województwa mazowieckiego (465,93 zł w 2011 r. i 463,56 zł w 2014 r.). Natomiast wydatki Gminy na jednego mieszkańca w latach 2011–2014 zmalały z 3 054,32 zł w 2011 r. do 2 804,94 w 2014 r., jednak również były znacznie wyższe niż w powiecie garwolińskim (849,00 zł w 2011 r. i 1 046,00 zł w 2014 r.) oraz w województwie mazowieckim (492,09 zł w 2011 r. i 470,81 zł w 2014 r.).

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 25, 257-284; tom 3, str. 380-383)

W latach 2011–2014 liczba spraw z zakresu akt stanu cywilnego, wydanych dowodów osobistych, decyzji meldunkowych oraz zarejestrowanych w Urzędzie działalności gospodarczych zmalała z 842 w 2011 r. do 761 w 2014 r., po czym w 2015 r. wzrosła do 888.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 26-28, 37-52, 79-106; tom 5, str. 319-320)

2. Zasoby kadrowe Urzędu

Opis stanu faktycznego

W latach 2011–2015 zatrudnienie w Urzędzie wzrosło z 21 do 24 osób (o 3 osoby na stanowisku pomoc administracyjna). Na koniec 2015 r. zatrudnionych było: 13 osób na

⁸ Do zakończenia kontroli GUS nie opublikował danych dotyczących 2015 roku.

⁹ Pozostałe drogi gminne to: 0,78 km o nawierzchni brukowej i 6,7 km o nawierzchni żwirowej.

stanowiskach urzędniczych, trzy osoby na stanowiskach pomocy administracyjnej oraz osiem osób na stanowiskach obsługi Urzędu (dwie sprzątaczkę, dwóch robotników ds. interwencyjnych, kierowca, dwóch konserwatorów i dozorca). Na podstawie umów cywilnoprawnych zatrudniono w Urzędzie osoby do spraw: pomocy prawnej, prowadzenia zadań własnych Gminy w zakresie geodezji, archiwizacji dokumentów, obrony cywilnej oraz animatora sportu.

Szczegółowym badaniem (pod kątem kwalifikacji) objęto czterech pracowników Urzędu zatrudnionych na stanowiskach: specjalista ds. wymiaru i opłat, inspektor ds. księgowości podatkowej, inspektor ds. inwestycji oraz inspektor ds. ochrony środowiska, rolnictwa i obsługi Rady Gminy¹⁰. Pracownicy spełniali wymagania określone w art. 6 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 4 i art. 53 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych¹¹ oraz w załączniku nr 3 tabela IV F do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych¹². Uczestniczyli oni w różnych formach szkoleń (od 3 do 10) i podnosili kwalifikacje zawodowe.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 3-6, 8-16; tom 2, str. 4-6; tom 4, str. 405)

W latach 2011–2015 w Urzędzie:

- wydano łącznie 14 782 decyzje podatkowe (w kolejnych latach: 2 940, 3 014, 2 939, 2 903 i 2 986). Do Urzędu nie wpłynęły żadne odwołania od tych decyzji;
- nie wydano ani jednej decyzji o warunkach zabudowy, z uwagi na fakt, iż dla całego terenu Gminy Parysów został opracowany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego;
- w żadnym z 34 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, przeprowadzonych na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹³, nie składano odwołań;
- nie wpłynęły skargi i wnioski obywateli na działanie Urzędu.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 92-116, 127, 138-155, tom 2, str. 435-436)

Szczegółowym badaniem w zakresie terminowości załatwiania spraw objęto 60 decyzji podatkowych¹⁴, wydanych w latach 2013-2014 na wniosek podatnika i stwierdzono, że zostały one wydane w terminach określonych w art. 139 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa¹⁵.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 7-19; tom 4, str. 425-435)

Wojewoda Mazowiecki lub Regionalna Izba Obrachunkowa w ramach sprawowanego nadzoru, stwierdziły nieważność (w całości lub w części) 5 uchwał Rady Gminy (RIO - dwóch z 2011 r. i dwóch z 2012 r. oraz Wojewoda - jednej z 2015 r.).

(dowód: akta kontroli tom 5, str. 325)

W Urzędzie umożliwiono załatwianie spraw drogą elektroniczną, m.in. poprzez Elektroniczną Platformę Usług Administracji Publicznej (ePUAP) z dniem 20 lipca 2011 r. W latach 2011–2016 (do 15 lutego) do Urzędu Gminy poprzez ePUAP wpłynęło 441 pism od organów administracji publicznej oraz siedem od mieszkańców Polski¹⁶.

(dowód: akta kontroli tom 4, str. 402)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W Gminie realizację zadań dotyczących: wymiaru podatków i opłat lokalnych, inwestycji, ochrony środowiska, a także zagospodarowania przestrzennego powierzono pracownikom posiadającym wymagane doświadczenie, którzy podnosili swoje kwalifikacje zawodowe, uczestnicząc w szkoleniach. Analiza przeprowadzona na próbie decyzji wydanych na wniosek podatnika i postępowań o udzielenie zamówień publicznych wykazała, że pracownicy prowadzący ww. sprawy właściwie wykonywali swoje obowiązki, a ich liczba zapewniała terminową realizację zadań.

¹⁰ W okresie objętym kontrolą liczba ww. stanowisk oraz liczba zatrudnionych na nich pracowników nie zmieniła się.

¹¹ Dz. U. z 2014 r., poz. 1202 ze zm.

¹² Dz. U. z 2014 r., poz. 1786.

¹³ Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.

¹⁴ Stanowiące 1% wydanych decyzji podatkowych z lat 2011 r. - 2015 r.

¹⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 749 ze zm.

¹⁶ Nie wpłynęło natomiast żadne pismo od mieszkańców Gminy oraz z Europy.

3. Wykonywanie przez Gminę wybranych zadań dotyczących zbiorowych potrzeb wspólnoty

3.1 Infrastruktura wodno-kanalizacyjna i drogowa, oświetlenie oraz gospodarka odpadami

Opis stanu faktycznego

1. Gmina, zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków¹⁷, dostarczała wodę dla mieszkańców siecią wodociągową oraz realizowała zadania w celu zapewnienia zbiorowego odprowadzania ścieków.

W 2014 roku długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy wynosiła odpowiednio 71,5 km i 5,3 km. W porównaniu do 2011 roku wielkości te nie uległy zmianie, ale zwiększyła się do 1 083 (o 75) liczba domów przyłączonych do sieci wodociągowej i do 252 (o 2) – do sieci kanalizacyjnej.

Wg danych GUS z sieci wodociągowej korzystało na koniec 2014 roku 91% mieszkańców Gminy (wobec 66% w 2011 r.), tj. więcej niż wynosiła średnia dla powiatu garwolińskiego (85,7%) i województwa mazowieckiego (89,3%). Natomiast z sieci kanalizacyjnej korzystało 21,5% mieszkańców (19% w 2011r.), tj. znacznie mniej niż średnia dla powiatu garwolińskiego (40,2%) i województwa mazowieckiego (66,7%).

(dowód: akta kontroli tom 2, str.20-24,33)

W latach 2011-2015 zrealizowano zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na łączną kwotę 3 180 tys. zł, z czego 2 849,2 tys. zł wydatkowano w 2011 r. na budowę oczyszczalni ścieków w Parysowie.

W Gminie na koniec 2015 r. było 719 bezodpływowych zbiorników ścieków i pięć przydomowych oczyszczalni ścieków (0,32% domów ogółem). Urząd Gminy posiadał, sporządzane na podstawie informacji z sołectw, wykazy zbiorników bezodpływowych. Rejestr został założony w 2004 r., ale pomimo posiadania ww. wykazów nie był aktualizowany na bieżąco, co jak wyjaśniła Wójt spowodowane było m.in. potrzebą wdrażania nowego systemu gospodarki odpadami.

Wójt wyjaśniła, że ponieważ na terenie Gminy funkcjonowała mało obciążona sieć kanalizacyjna, Urząd nie podejmował działań w celu zachęcania mieszkańców do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, a Rada Gminy nie określiła zasad dofinansowania ich budowy.

W okresie objętym kontrolą cena za 1 m³ wody i ścieków spadła odpowiednio: z 2,68 zł i 5,50 zł w 2011 r. do 2,16 zł i 4,12 zł w 2015 r.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 20-24, 33-46, 64-73, 79-98, 104-110)

W kontrolowanym okresie zadania związane z bieżącą eksploatacją, konserwacją i utrzymywaniem w stałej sprawności gminnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wykonywała spółka prywatna.

W latach 2011–2014 utrzymywano ciągłość dostaw wody dla mieszkańców Gminy w ilości zaspokajającej ich potrzeby. Przy możliwości dostaw 1 320 m³ wody na dobę, zapotrzebowanie w kontrolowanym okresie wynosiło od 179,62 m³ do 274,79 m³. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiła sytuacja braku środków na przeprowadzenie konserwacji i modernizacji sieci wodociągowej.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 33-45, 204-207, tom 4 str. 468-469)

2. Na dzień 31 grudnia 2015 r. Wójt – stosownie do art. 19 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych¹⁸ – zarządził 45,19 km dróg gminnych, w tym: 15,1 km dróg o nawierzchni bitumicznej (33,5%), 0,80 km o nawierzchni betonowej i 0,78 km - brukowej oraz 21,8 km o nawierzchni gruntowej i 6,7 km – żwirowej. Długość dróg zwiększyła się w porównaniu do 2000 r. o 5,2 km. Dróg o nawierzchni bitumicznej było w 2015 r. o 4,41 km więcej niż w roku 2011 (10,73 km).

¹⁷ Dz. U. z 2015 r., poz. 139.

¹⁸ Dz. U. z 2015 r., poz. 460 ze zm.

Według stanu na koniec 2015 r, 33 % dróg gminnych było w stanie dobrym oraz 67% dróg w stanie zadowalającym. W całym okresie objętym kontrolą nie wystąpiły stany niezadowalające i złe.

Długość dróg powiatowych o nawierzchni twardej ulepszonej¹⁹ w stosunku do 2000 r. zwiększyła się z 23,34 km (0,36 km/km²) do 26,00 km (0,41 km/km²). Na koniec 2015 r. nawierzchnię gruntową miało 6,0 km dróg powiatowych. W całym okresie objętym kontrolą wszystkie drogi powiatowe były w stanie dobrym i zadowalającym.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 25; tom 2, str. 111-132, 153-170; tom 4, str. 401-404, 466)

Wydatki Gminy na drogi (przebudowa, budowa, remonty i utrzymanie) wyniosły w latach 2011- 2015 odpowiednio: 97, 9 tys. zł, 585,8 tys. zł, 493,1 tys. zł, 614,1 tys. zł, 263,7 tys. zł i 595,3 tys. zł.

Wydatki Gminy na remonty dróg powiatowych poniesione zostały w roku: 2013 – 150,0 tys. zł z przeznaczeniem na przebudowę drogi powiatowej nr 2246 (Stara Wieś-Wólka Dłużewska-Parysów) i 2014 – 22,4 tys. zł z przeznaczeniem na udzielenie Powiatowi Garwolińskiemu pomocy rzeczowej w postaci nakładów na zagospodarowanie terenów zielonych w pasie drogi powiatowej nr 2246W (Stara Wieś – Wólka Dłużewska – Parysów).

Koszty inwestycyjne poniesione przez Gminę wyniosły odpowiednio w roku: 2011 – 14,2 tys. zł (0,4 tys. na 1 km), w 2012 – 454,4 tys. (11,5 tys. zł na 1 km), w 2013 – 224,7 tys. zł (5,7 tys. zł na 1 km) , w 2014 – 388,1 tys. zł (9,8 tys. zł na 1 km), w 2015 – 510,9 tys. zł (11,3 tys. zł na 1 km).

Koszty bieżącego utrzymania dróg wyniosły w roku: 2011 – 83,8 tys. zł (2,1 tys. zł na 1 km), 2012 – 131,4 tys. zł (3,3 tys. zł na 1 km), 2013 – 118,4 tys. zł (3,0 tys. zł na 1 km), 2014 – 203 tys. zł (5,1 tys. zł na 1 km), w 2015 – 84,5 tys. zł (1,9 tys. zł na 1km).

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 131, tom 5, str. 326)

W okresie objętym kontrolą Gmina ponosiła koszty oświetlenia wyłącznie dróg, których była zarządcą, tj. dróg gminnych.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 111-132, 153-170, 203)

3. W związku z wprowadzeniem od 1 lipca 2013 r. nowych zasad gospodarki odpadami, na terenie Gminy zorganizowano system ich odbioru od mieszkańców. Rada Gminy uchwałą Nr XXIII/158/2013 z dnia 21 marca 2013 r. przyjęła Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Parysów. Zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 1-3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach²⁰, ustalono w nim wymagania w zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych z gospodarstw domowych, zasady dotyczące rodzaju i minimalnej pojemności pojemników przeznaczonych do ich zbierania oraz częstotliwość i sposób pozbywania się odpadów Uchwałą Nr XXI/136/2012 z dnia 27 grudnia 2012 r. Rada Gminy dokonała wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami, ustaliła stawki tej opłaty oraz stawki za pojemnik o określonej pojemności. Miesięczna opłata za gospodarowanie odpadami dla właścicieli nieruchomości, na której zamieszkują mieszkańcy ustalona została w 2013 r. na 8 zł miesięcznie dla odpadów niesegregowanych i 4 zł za zbiórkę selektywną. W 2014 r. podwyższono ją odpowiednio: do 10 zł i do 5 zł. Stawka miesięczna dla właścicieli nieruchomości, na której nie zamieszkują mieszkańcy ustalona została w zależności od pojemności pojemnika (siedem rodzajów) w kwotach od 10 zł do 1000 zł za odpady niesegregowane i od 5 zł do 700 zł za odpady segregowane i nie uległa zmianie. Usługi odbierania i zagospodarowania odpadów powierzono podmiotowi zewnętrznemu.

Od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2015 r. wpływy z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami wyniosły 469,4 tys. zł i były wyższe od poniesionych przez Urząd bezpośrednich kosztów związanych z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami wydatków o 40,2 tys. zł (429,2 tys. zł).

Wójt wyjaśniła, że w związku z wdrożeniem nowego systemu gospodarowania odpadami na terenie Gminy odnotowano m.in.: problemy związane z: odbieraniem odpadów z nieruchomości oddalanych od głównych dróg, to jest od osób mieszkujących na

¹⁹ Bitumiczna i betonowa.

²⁰ Dz. U. z 2013 r., poz. 1399 ze zm., dalej: ustawa o utrzymaniu czystości.

tw. koloniach wsi, z aktualizacją deklaracji w ślad za zmianą stawki opłat, rosnącymi należnościami wiążącymi się z koniecznością prowadzenia windykacji opłat oraz rosnącymi kosztami gospodarowania odpadami. Dotychczas Urząd Gminy uzyskał wyższe dochody niż poniósł wydatki, co umożliwiło pokrycie części wydatków przeznaczonych na obsługę administracyjną tego zadania, natomiast w 2016 r. nadwyżka pomiędzy kosztami funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami, a uzyskanymi dochodami z tego tytułu zostanie przeznaczona na zadanie inwestycyjne pn. *Punkt selektywnej zbiorki odpadów komunalnych*.

W okresie objętym kontrolą Gmina nie była kontrolowana przez Inspekcję Ochrony Środowiska.

(dowód: akta kontroli tom 2 str. 33, 74, 99, 213, 216-217, 383-384)

3.2 Edukacja publiczna na terenie Gminy

Opis stanu faktycznego

1. W latach szkolnych 2011/2012–2015/2016 Gmina, zgodnie z art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty²¹, prowadziła w Parysowie Publiczną Szkołę Podstawową, Publiczne Gimnazjum oraz Publiczne Przedszkole, które od 1 września 2015 r. wchodziły w skład Zespołu Placówek Oświatowych w Parysowie; ponadto prowadzono Publiczną Szkołę Podstawową w Woli Starogrodzkiej wraz z Oddziałem przedszkolnym.

Do Przedszkola i Oddziału przedszkolnego przyjęto w latach 2011-2015 odpowiednio: 134, 136, 137, 139 i 139 dzieci, przy czym na terenie Gminy zamieszkiwało: 139, 136, 135, 134 i 134 dzieci w wieku przedszkolnym (3-5 lat).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. na terenie Gminy zamieszkiwało 227 dzieci, które w 2017 r. ukończą 3, 4, 5 oraz 6 lat. Gmina w oparciu o istniejącą bazę oświatową jest w stanie zapewnić opiekę przedszkolną dla 200 dzieci (175 miejsc w obu placówkach przedszkolnych i możliwość utworzenia dodatkowego oddziału przedszkolnego dla 25 dzieci). Zatem obecne możliwości Gminy nie zabezpieczają opieki przedszkolnej na rok szkolny 2017/2018 dla 27 dzieci w wieku 3-6 lat.

Wójt wyjaśniła m.in., że zwiększenie liczby dzieci, które ukończą w roku w 2017 r. – 3, 4, 5 i 6 lat oraz będą uczęszczać do przedszkola związane będzie ze zmniejszeniem liczby dzieci w szkołach podstawowych, co spowoduje zwolnienie sal lekcyjnych i przeznaczenie ich na potrzeby przedszkoli.

(dowód: akta kontroli tom 2 str. 214, 218-220)

Urząd, stosownie do art. 19 ustawy o systemie oświaty, kontrolował spełnianie obowiązku szkolnego przez młodzież zamieszkałą na terenie Gminy, a prowadzone przez Gminę dwie szkoły podstawowe i gimnazjum – zgodnie z 17 ust. 1 cyt. ustawy – umożliwiały wszystkim dzieciom zamieszkałym na jej terenie spełnianie obowiązku szkolnego.

W latach szkolnych 2011/2012–2015/2016 obowiązkiem szkolnym objętych było według danych GUS odpowiednio: 489, 467, 471, 500 i 501 dzieci z terenu Gminy. W dwóch szkołach podstawowych i w jednym gimnazjum znajdujących się na terenie Gminy ww. obowiązek szkolny wypełniało w kolejnych latach odpowiednio: 444 (90,8%), 426 (91,2%), 429 (91,1%), 445 (89,0%) i 440 (87,8%) uczniów objętych obowiązkiem szkolnym. Jak wyjaśniła Wójt, pozostali uczniowie uczęszczałi do szkół znajdujących się poza Gminą.

Liczba uczniów w obu szkołach podstawowych i gimnazjum wynosiła odpowiednio: w Szkole Podstawowej w Woli Starogrodzkiej : 65, 77, 78, 67 i 66, w Szkole Podstawowej w Parysowie: 229, 211, 221, 244 i 255 i w Publicznym Gimnazjum w Parysowie: 144, 139, 130, 134 i 119 .

Liczba uczniów w poszczególnych oddziałach szkolnych wynosiła od 4 do 23, co w przypadku klas 1–3 szkół podstawowych było zgodne z wymogami ustalonymi w art. 61 ust. 3 ustawy o systemie oświaty. Liczba pełnozatrudnionych nauczycieli w przeliczeniu na 100 uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum wynosiła 9,22 i utrzymywała się w okresie objętym kontrolą na tym samym poziomie.

²¹ Dz. U. z 2004 r. Nr. 256, poz. 2572 ze zm.

W latach 2011–2015, w przeliczeniu na pełne etaty i na 100 uczniów zatrudnionych było w obu szkołach podstawowych w Gminie: 0,34, 0,32, 0,31, 0,30 i 0,31 nauczycieli oraz w gimnazjum odpowiednio: 0,19, 0,18, 0,17, 0,17, 0,16 nauczycieli.

Powierzchnia pomieszczeń lekcyjnych przypadająca na jednego ucznia wynosiła od 2,01 m² do 3,47 m².

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 221-229, 239-287)

W latach 2011–2015 absolwenci Szkoły Podstawowej w Parysowie i Publicznego Gimnazjum w Parysowie oraz Szkoły Podstawowej w Woli Starogrodzkiej ukończyli ww. etapy edukacji w czasie na to przeznaczonym. Z egzaminów zewnętrznych (sprawdzian szóstoklasistów i egzamin gimnazjalny) absolwenci ww. szkół uzyskali wyniki niższe niż średnia w szkołach w powiecie garwolińskim i w szkołach w województwie mazowieckim. Wyniki sprawdzianów szóstoklasistów w latach 2011–2014 wyniosły odpowiednio: 25,84%, 20,63%, 21,73%, 23,83%, a w 2015 roku 58,5% (część pierwsza sprawdzianu) i 63,3% (część druga), przy średniej dla powiatu garwolińskiego wynoszącej 25,48%, 22,73%, 24,49%, 25,97%, a w 2015 roku 65,2% (część pierwsza sprawdzianu) i 73,60% (część druga), a dla województwa mazowieckiego 25,96%, 23,87%, 25,22%, 26,98%, a w 2015 roku 69,8% (część pierwsza sprawdzianu) i 80,4% (część druga).

Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w latach 2011–2015 (łącznie z części humanistycznej, matematyczno-przyrodniczej, języka angielskiego i języka rosyjskiego) były dużo niższe niż średnia w szkołach powiatu garwolińskiego i województwa mazowieckiego i wyniosły: 21,36%, 46,73%, 52,4%, 48,67% i 45,34%, przy średniej dla powiatu garwolińskiego: 24,26%, 52,97%, 53,97%, 53,82% i 53,97% i województwa mazowieckiego: 25,94%, 57,58%, 58,56%, 59,15% i 58,55%.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 239-244, 392–452; tom 3 str. 208-233, 257-273, 300–373)

Gmina podejmowała działania w celu poprawy skuteczności kształcenia, m.in. poprzez organizację zajęć wyrównawczych, przyznawanie ze środków własnych stypendiów i nagród za wyniki w nauce. Nauczycielom przyznawano dodatki motywacyjne, na które wydatkowano w latach szkolnych 2011/2012–2015/2016 odpowiednio: 40,8 tys. zł, 42,7 tys. zł, 42,4 tys. zł, 69,6 tys. zł i 18,1 tys. zł.

Z budżetu Gminy wydatkowano także w latach 2011–2015 kolejno: 11,3 tys. zł, 10,3 tys. zł, 9,6 tys. zł., 10,7 zł i 9,2 tys. zł na doszkalcenie i doskonalenie nauczycieli, co stanowiło 51,3%, 43,7%, 71,4%, 83,8% i 70,2% zaplanowanych wydatków na ten cel. Z wyjaśnień Wójt Gminy wynika, że przyczyną niewykorzystania zaplanowanych wydatków na doskonalenie nauczycieli był brak oczekiwanych form doskonalenia w ośrodkach doskonalenia zawodowego położonych blisko szkół i rezygnacja z niektórych planowanych szkoleń.

(dowód: akta kontroli tom 3, str. 119-148, 221-225)

3. W latach szkolnych 2011/2012–2015/2016 Gmina wywiązała się z obowiązku zapewnienia bezpłatnego transportu (zwrot środków z tytułu zakupionych biletów miesięcznych²²) z miejsca zamieszkania do Szkoły Podstawowej w Woli Starogrodzkiej, Szkoły Podstawowej w Parysowie oraz do Gimnazjum w Parysowie wszystkim uprawnionym do tego dzieciom, jak też dowozu dzieci specjalnej troski do placówek znajdujących się poza terenem Gminy. Liczba dzieci korzystających z finansowanych przez Gminę biletów miesięcznych wynosiła w okresie objętym kontrolą: 137, 125, 120, 119 i 130.

(dowód: akta kontroli tom 3 str. 226-227)

W latach 2011–2015 wydatki Urzędu z tytułu zwrotu za bilety miesięczne wyniosły łącznie 383,2 tys. zł, z tego w roku: 2011 – 81,5 tys. zł, 2012 – 83,0 tys. zł, 2013 – 73,8 tys. zł, 2014 – 71,4 tys. zł i 2015 – 73,6 tys. zł. Koszt dowozu przypadający na jednego ucznia wynosiły w kolejnych latach szkolnych: 928,67 zł, 1 2013,43 zł, 1 274,32 zł, 988,60 zł, 443,74 zł²³.

(dowód: akta kontroli tom 1 str. 214, 226-229)

Wydatki poniesione przez Gminę na oświatę i wychowanie (dział 801) w latach 2011 - 2014 wyniosły kolejno: 5 518,3 tys. zł, 6 108,9 tys. zł, 6 438,3 tys. zł i 5 118,6 tys. zł. Gmina

²² Na terenie Gminy świadczone były przez prywatnych przewoźników regularne przewozy pasażerskie o charakterze lokalnym
²³ Do 31 grudnia 2015 r.

otrzymywała część oświatową subwencji ogólnej, która wynosiła w kolejnych latach: 3 266,8 tys. zł, 3 522,8 tys. zł, 3 489,7 tys. zł i 3 568,3 tys. zł, a jej udział w ww. wydatkach wynosił odpowiednio: 59,1%, 57,6%, 54,2% i 69,7%.

Wydatki Gminy w dziale 801 i 854 w latach 2011 - 2014 wyniosły kolejno: 5 688,3 tys. zł, 6 300,8 tys. zł, 6 652,4 tys. zł i 5 340,8 tys. zł, a koszt realizacji zadań oświatowych na jednego ucznia: 9 126,63 zł, 9 582,87 zł, 10 350,72 zł i 9 834,80 zł.

(dowód: akta kontroli: tom 1, str. 266 ,272, 278, 284, tom 2, str. 227, 239, 240, tom 4, str.50)

Blisko połowę wydatków w dziale 801 przeznaczono na wynagrodzenia osobowe pracowników z pochodnymi, w tym na wynagrodzenia nauczycieli odpowiednio w latach szkolnych 2011/2012 – 2015/2016 r.²⁴: 2 735,6 tys. zł, 2 773,6 tys. zł, 3 063,7 tys. zł, 2 868,5 tys. zł i 1 020,3 tys. zł oraz w gimnazjum odpowiednio: 1 155,2 tys. zł, 1 197,0 tys. zł, 1 047,4 tys. zł, 1 051,2 tys. zł i 320,8 tys. zł, co dla obu szkół podstawowych oraz gimnazjum łącznie stanowiło 48%, 44%, 41%, 51% i 51% wydatków Gminy w dziale 801 klasyfikacji budżetowej.

(dowód: akta kontroli tom 3 str. 39-118, 223-225, 239-240)

3.3 Wybrane zadania w zakresie pomocy społecznej

Opis stanu
faktycznego

Na terenie Gminy realizowano zadania o charakterze obowiązkowym wynikające z ustawy o pomocy społecznej w tym: dożywianie dzieci, organizację i świadczenie usług opiekuńczych, dofinansowanie kosztów pobytu mieszkańców Gminy w domu pomocy społecznej, przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych i celowych.

W latach 2011–2014, wg danych GUS, udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem zmniejszył się z 14,6% do 11,8%. Był on jednak wyższy od średniej dla powiatu garwolińskiego (odpowiednio: 8,0% i 7,6) i województwa mazowieckiego (7,6% i 6,5%). Najczęstszymi przyczynami udzielania pomocy społecznej były ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm.

W ramach dożywiania w latach 2011 - 2015 pomocą objęto kolejno: 229, 231, 226, 184 i 226 dzieci. W ramach tego zadania wydatkowano odpowiednio: 85,7 tys. zł (47,6% wydatków na pomoc społeczną²⁵), 89,7 tys. zł (41,6%), 100,7 tys. zł (43,9%), 89,3 tys. zł (41,2%) i 94,1 tys. zł (34,8%), z czego wydatki w kwotach: 68,2 tys. zł, 82,6 tys. zł, 80,0 tys. zł, 43,6 tys. zł i 79,5 tys. zł sfinansowano dotacją z budżetu państwa, a 17,5 tys. zł, 9,1 tys. zł, 20,7 tys. zł, 15,7 tys. zł i 14,6 tys. zł - środkami własnymi.

(dowód akta kontroli tom 2, str. 457-466,483)

Od stycznia 2014 r. w Gminie obowiązuje kryterium dochodowe wynoszące 150%²⁶ uprawniające do przyznania pomocy, o której mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z uchwałą Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014–2020²⁷. Wcześniej obowiązywało kryterium dochodowe, zgodnie z ww. at. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli tom 3 str. 401-418; tom 4 str. 193-195; tom 5 str. 260-295, 301-311)

Gmina wypłaciła jednej osobie w roku 2011 i w 2012 oraz dwóm osobom w latach 2013, 2014, 2015 dofinansowanie z tytułu pobytu w domu pomocy społecznej w kwotach ogółem: w 2011 r. 20 tys. zł (11,1% wydatków na pomoc społeczną), w 2012 r. 15, 7 tys. zł (7,3%), w 2013 r. 15,3 tys. zł (6,7%), w 2014 r. 16,2 tys. zł (7,3%), i w 2015 r. 18,00 tys. zł (6,7%).

(dowód: akta kontroli tom 2 str. 457-466; tom 4 str. 206-212)

²⁴ Do 31 grudnia 2015 r.

²⁵ Wydatki Gminy na pomoc społeczną (dział 852) wyniosły odpowiednio w latach 2011-2015: 1 996,6 tys. zł, 2 034,9 tys. zł, 2 055,7 tys. zł, 2 034,6 tys. zł, i 2 088,1 tys. zł, co w przeliczeniu na mieszkańca Gminy wyniosło: 477,00 zł, 488,20 zł, 493,92 zł, 483,97 zł i 498,83 zł.

²⁶Uchwała Rady Gminy Parysów Nr XXXIII z dnia 24 stycznia 2014 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego do przyznania pomocy w zakresie dożywiania osób i rodzin oraz ustalenia zasad odpłatności za pomoc w zakresie dożywiania osób i rodzin.

²⁷ M. P. z 2015 r., poz. 821.

Wydatki na zasiłki okresowe i celowe wyniosły w latach 2011-2015 odpowiednio: 31,2 tys. zł, 35,6 tys. zł, 28,0 tys. zł, 30,3 tys. zł, 28,3 tys. zł. W kontrolowanym okresie nie wystąpiły wydatki na świadczenie usług opiekuńczych.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 457,470 - 489)

W latach 2011–2015 wydatki na świadczenia rodzinne finansowane z dotacji celowej wyniosły łącznie 5 344,1 tys. zł, przy czym do roku 2014 malały, a w 2015 r. nieznacznie wzrosły (1 443,8 tys. zł, 1 349,5 tys. zł, 1 309,8 tys. zł 1 241,0 tys. zł 1 284,6 tys. zł).

(dowód akta kontroli tom 5, str. 301-311)

Wydatki Gminy na utrzymanie GOPS corocznie wzrastały i wyniosły w latach 2011–2015 kolejno 179,8 tys. zł, 215,5 tys. zł, 229,1 tys. zł, 222,4 tys. zł i 270,0 tys. zł. Wydatki na wynagrodzenia pracowników: 204,6 tys. zł (10,3% wydatków na pomoc społeczną), 240,3 tys. zł (11,8%), 258,1 tys. zł (12,6%), 265,1 tys. zł (13,0%) i 330,2 tys. zł (15,8%). Otrzymana przez Gminę dotacja z budżetu państwa ww. latach pokrywała wydatki Gminy na utrzymanie GOPS odpowiednio na poziomie: 28,5%, 23,9%, 30,4%, 28,6%, 23,2%. W latach 2011–2015 dotacja z budżetu państwa pokryła 90,4%, 79,9%, 79,3%, 80,0% i 80,0% wydatków Gminy na dodatki dla pracowników socjalnych.

Na dzień 31 grudnia 2015 r. w GOPS zatrudnionych było w pełnym wymiarze czasu pracy pięciu pracowników, w tym dwóch pracowników socjalnych²⁸, tj. o jednego mniej niż określono w art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej, co spowodowane było, jak wyjaśniła Wójt m.in. występowaniem problemu z zatrudnieniem pracowników socjalnych z odpowiednim wykształceniem oraz skłonnych przyjąć propozycję pracy wiążącą się z narażeniem na stres i bezpośrednim kontaktem z klientami, często trudnymi.

(dowód: akta kontroli tom 4, str. 193-195)

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej Rada Gminy – Komisarz Rządowy przyjęła Gminną Strategię pn. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2012–2020²⁹, co szerzej omówiono w pkt. 5 wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli tom 1, str.367-381)

3.4 Opieka zdrowotna

Opis stanu faktycznego

W latach 2011–2015 Urząd w zakresie opieki zdrowotnej realizował zadania dotyczące zwalczania narkomanii oraz przeciwdziałania alkoholizmowi.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii³⁰ oraz art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi³¹, corocznie opracowywano gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, które zostały uchwalone przez Radę Gminy³². Programy te dotyczyły w szczególności: zwiększenia dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, zwiększenia wiedzy na temat szkód zdrowotnych wynikających z picia alkoholu oraz zmniejszenia skutków degradacji psychofizycznej osób uzależnionych. W ramach ww. programów Gmina prowadziła m.in. działania profilaktyczne w zakresie: ograniczenia problemów wynikających z nadużywania alkoholu i narkotyków, przeciwdziałania marginalizacji społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz w zakresie wspomagania reintegracji społecznej i zawodowej, którymi zajmowała się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych³³. Ze sprawozdań GKRPA wynika, że Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w każdym roku objętym kontrolą był realizowany. Udzielano m.in. porad prawnych i konsultacji w ramach działalności punktu informacyjno-konsultacyjnego; w Bibliotece odbywały się zajęcia plastyczne o treściach

²⁸ Do końca 2012 roku w GOPS zatrudniony było dwóch pracowników socjalnych.

²⁹Strategia została przyjęta najpierw uchwałą Nr XLIX/138/2010 Rady Gminy Parysów z dnia 29 kwietnia 2010 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2010–2015, a następnie uchwałą Nr XLIX/138/2010 Rady Gminy Parysów z dnia 29 kwietnia 2010 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2010–2015.

³⁰ Dz. U. z 2012 r., poz. 124 ze zm.

³¹ Dz. U. z 2015 r., poz. 1286 ze zm.

³²Uchwały Rady Gminy Parysów Nr.: V/18/2011 i V/19/2011 z dnia 25 lutego 2011 r., XIII/87/2012 z dnia 15 lutego 2012 r., XXII/147/2013 z dnia 28 stycznia 2013 r., XXXIII/210/2014 z dnia 24 stycznia 2014 r., IV/15/2015 z dnia 30 stycznia 2015 r.

³³ Dalej: GKRPA

profilaktycznych promujących aktywność twórczą, a także zorganizowano dla dzieci m.in. obozy sportowo-zimowe, kolonie letnie z programem profilaktycznym oraz obozy narciarskie i działaniami tymi objęto w roku: 2011 - 9, 2012 – 41, 2013 – 21, 2014 – 18, 2015 – 4 dzieci.

(dowód: akta kontroli tom 3 str. 376, 391-400, 463-472; tom 5 str. 259, 328-343)

Gmina zapewniała kobietom w ciąży opiekę socjalną i prawną, na zasadach wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Bezpłatnie (w ramach obsługi Urzędu) udzielano im pomocy prawnej, a pracownicy socjalni udzielali informacji o przysługujących świadczeniach i uprawnieniach. Ponadto w 2015 r. wypłacono 278 osobom jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka. w łącznej kwocie 278,0 tys. zł

Gmina nie opracowała programu polityki zdrowotnej, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych³⁴ i nie realizowała nieobligatoryjnych profilaktycznych programów zdrowotnych dla mieszkańców Gminy finansowanych ze środków własnych takich jak np. szczepienia ochronne przeciwko rakowi szyjki macicy, szczepienia niemowląt nowoczesnymi szczepionkami uodparniającymi, szczepienia profilaktyczne przeciwko grypie osób po 65. r. życia, szczepienia ochronne przeciwko pneumokokom oraz specjalistyczne porady ortopedyczne, gdyż - jak wyjaśniła m.in. Wójt - nie było takiej tradycji, ani Rada Gminy nie podjęła ww. sprawach stosownych uchwał.

(dowód: akta kontroli tom 4, str. 260-261)

3.5 Biblioteka gminna

Opis stanu faktycznego

Gmina, zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach³⁵, zorganizowała i prowadziła Gminną Bibliotekę Publiczną w Parysowie³⁶, która w 2011 r. posiadała filię w miejscowości w Woli Starogrodzkiej³⁷.

Znajdujący się w Bibliotece księgozbiór zmniejszył się z 14 497 woluminów w 2011 r. do 11 311 woluminów w 2015 r. (o 21,8%), z siedmiu do sześciu spadła liczba komputerów podłączonych do Internetu dostępnych dla czytelników³⁸, a liczba aktywnych czytelników korzystających z Biblioteki spadła z 558 w 2011 r. do 419 w 2015 r. (o 24,9%). W przeliczeniu na pełne etaty w Bibliotece zatrudnionych było w 2011 r. trzech pracowników, a w latach 2012-2015 (po likwidacji Filii) dwóch pracowników.

Według danych Gminy, na koniec lat 2011-2015 liczba czytelników w odniesieniu do liczby mieszkańców wyniosła odpowiednio: 13,0% w 2011 r. oraz 10,0% w latach 2012-2015 (po likwidacji Filii Biblioteki). Według danych GUS na koniec 2014 r. liczba czytelników Biblioteki oraz jej księgozbiór w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców Gminy wyniosły odpowiednio: 103 osoby i 2 740 woluminów.

Biblioteka otwarta była przez pięć dni w tygodniu (od wtorku do piątku) w godz. od 10.00 do 18.00, co umożliwiało dostęp do jej oferty różnym grupom mieszkańców. Biblioteka nie pracowała on-line w systemie informatycznym, nie umożliwiła osobom starszym i niepełnosprawnym zamawiania książek telefonicznie, Biblioteka nie wypożyczała też audiobooków. Nie wystąpiła potrzeba tzw. wypożyczeń międzybibliotecznych. Biblioteka posiadała czytelnię Internetową posiadająca 12 miejsc siedzących do pracy z książką i z dostępem do komputera i drukarki oraz miała założony profil na portalu społecznościowym.

(dowód: akta kontroli tom 3 str. 421-462; tom 4 str. 5-18)

Wydatki Gminy w formie dotacji na Bibliotekę w latach 2011–2015 wzrosły z 100,0 tys. zł w 2011 roku do 123,8 tys. zł w 2015 r. i w przeliczeniu na jednego mieszkańca w kolejnych z tych lat wyniosły 24,0 zł, 32,0 zł, 24,0 zł, 27,0 zł i 29,0 zł. Poniesione wydatki były od 95,0% do 96,0% wyższe od łącznych dochodów Biblioteki, która oprócz dotacji z budżetu Gminy uzyskiwała w poszczególnych latach odpowiednio 5,3 tys. zł, 9,2 tys. zł, 5,8 tys. zł,

³⁴ Dz.U. z 2015 r., poz. 58 ze zm., dalej ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej

³⁵ Dz.U. z 2012 r., poz. 642 ze zm.

³⁶ Dalej: Biblioteka lub BP.

³⁷ Biblioteka nie prowadziła punktów bibliotecznych, Filia od 2012 r. została włączona do Gminnej Biblioteki Publicznej.

³⁸ Filia BP posiadała jeden komputer podłączony do Internetu.

5,5 tys. zł i 4,7 tys. zł z tytułu m.in. najmu powierzchni, uzyskanych odsetek, dotacji z Biblioteki Narodowej.

(dowód: akta kontroli tom 3, str. 421-462)

Wydatki Biblioteki w latach 2011–2015 wyniosły odpowiednio: 120,0 tys. zł, 145,8 tys. zł, 108,0 tys. zł³⁹, 120,3 tys. zł i 127,4 tys. zł, z tego: wynagrodzenia z pochodnymi odpowiednio: 85,6 tys. zł (71,3%), 72,7 tys. zł (49,9%), 68,2 tys. zł (63,2%), 78,9 tys. zł (65,6%), 84,8 tys. zł (66,5%), zakup książek: 6,7 tys. zł (5,6%), 7,4 tys. zł (5,0%), 4,1 tys. zł (4,0%), 4,6 tys. zł (4,0%) i 3,6 tys. zł (3,0%).

Na prenumeratę czasopism, opłaty za dostęp do licencjonowanych zbiorów elektronicznych nie wydatkowano żadnych środków finansowych, a na zakup wyposażenia w latach 2011 i 2012 wydatkowano odpowiednio: 4,2 tys. zł (3,5%) i 4,0 tys. zł (3,0%), w latach 2013 i 2014 nie wydatkowano żadnych środków finansowych, a w 2015 r. wydatkowano 6,2 tys. zł (5,0%).

(dowód: akta kontroli tom 4, str. 5-18, 421-425)

3.6 Wybrane zadania zlecone z zakresu administracji rządowej

Opis stanu faktycznego

Analizie poddano wykonanie przez Gminę następujących zadań zleconych z zakresu administracji rządowej: wydawanie, wymiana i unieważnianie dowodów osobistych oraz przyjmowanie, przesyłanie i likwidowanie przez Gminę wniosków o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Realizacja tych zadań odbywała się we wszystkie dni robocze, w godzinach pracy Urzędu (7.00 - 15.00), przez jednego pracownika na stanowisku specjalisty ds. działalności gospodarczej, któremu przydzielono m.in. oba ww. zadania. W latach 2011–2015 wydano 252, 307, 306, 348 i 362 dowodów osobistych oraz dokonano 104, 91, 83, 66 i 60 wpisów w ewidencji działalności gospodarczej. Koszt realizacji zadania zleconego dotyczącego wydawania dowodów osobistych był równy kosztowi rejestracji działalności gospodarczej i w obu przypadkach w przeliczeniu na mieszkańca Gminy wyniósł odpowiednio: 6,66 zł, 6,77 zł, 4,46 zł, 4,71 zł, 4,60 zł. Na realizację każdego zadania Wójt przypisał pracownikowi po 20 godzin (po 2,5 dnia w tygodniu) w czasie ciągłym współdzielonym na oba zadania. Wydatki na realizację ww. zadań wyniosły ogółem odpowiednio: 55,7 tys. zł, 56,4 tys. zł, 37,2 tys. zł, 39,6 tys. zł i 38,5 tys. zł., z tego na wynagrodzenia odpowiednio: 41,7 tys. zł, 42,4 tys. zł, 35,3 tys. zł, 37,9 tys. zł, 36,5 tys. zł oraz wydatki rzeczowe odpowiednio: 14,0 tys. zł, 14,0 tys. zł, 1,9 tys. zł, 1,7 tys. zł i 2,0 tys. zł.

(dowód: akta kontroli tom 4, str. 19-28, 127-128)

3.7 Koszty funkcjonowania Urzędu

Opis stanu faktycznego

Wydatki na utrzymanie Urzędu w latach 2011–2015 wzrastały i wyniosły kolejno 1 092,1 tys. zł, 1 129,0 tys. zł, 1 203,4 tys. zł, 1 241,4 tys. zł i 1 285,3 tys. zł. Poniesiono je głównie na wynagrodzenia wraz z pochodnymi odpowiednio: 967,3 tys. zł (88,6% kosztów utrzymania Urzędu), 998,9 tys. zł (88,5%), 1 073,9 tys. zł (89,2%), 1 123,0 tys. zł (90,5%) i 1 167,9 tys. zł (90,9%). W przeliczeniu na mieszkańca Gminy, koszty utrzymania Urzędu wyniosły w kolejnych latach: 261,02 zł, 270,88 zł, 289,14 zł, 295,29 zł i 397,05 zł, w tym koszty zatrudnienia pracowników – 231,18 zł, 239,65 zł, 258,02 zł, 267,13 zł i 278,99 zł. Wzrost kosztów utrzymania Urzędu w 2015 r. wynikał z dokonanych w tym roku zakupów majątkowych, a w latach 2011-20114 z wypłaconych nagród jubileuszowych (średnio dla ok. trzech pracowników w każdym roku).

(dowód: akta kontroli tom 4 str. 3, 20-21, 127-128)

Koszty obsługi Rady Gminy (bez wypłaconych diet) wynosiły w latach 2011–2015: 2,6 tys. zł, 3,1 tys. zł, 1,1 tys. zł, 0,7 tys. zł i 3,9 tys. zł (0,63 zł, 0,74 zł, 0,26 zł, 0,16 zł i 0,93 zł w przeliczeniu na mieszkańca Gminy).

(dowód: akta kontroli tom 4 str. 20-21)

³⁹ Spadek wydatków ogółem, w tym wynagrodzenia w 2012 r. w stosunku do 2011 r. był pochodną likwidacji Filii Biblioteki w Woli Starogrodzkiej od 2012 r..

3.8 Infrastruktura sportowa i turystyczna

Opis stanu
faktycznego

Na terenie Gminy usytuowane były dwa boiska sportowe, jedno o nawierzchni naturalnej przeznaczone dla sportowców Gminy, a drugie typu Orlik, usytuowane przy Zespole Szkół Publicznych w Parysowie przeznaczone dla młodzieży szkolnej, wybudowane w 2012 r. w ramach programu pn. „Nasze Boisko ORLIK 2012”.

W okresie objętym kontrolą Gmina posiadała jeden turystyczny obiekt noclegowy typu agroturystyka.

(dowód: akta kontroli tom 3, str. 401-402; tom 4, str. 22-26)

3.9 Cmentarze

Opis stanu
faktycznego

Na terenie Gminy w latach 2011–2015 nie funkcjonowały cmentarze komunalne, o których mowa w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych⁴⁰. Wójt wyjaśniła, że na terenie Gminy jest jeden cmentarz parafialny, który zaspokaja potrzeby wspólnoty.

(dowód: akta kontroli tom 4, str. 3, 22-26)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Urząd Gminy zatrudniał w GOPS według stanu na 31 grudnia 2015 r. dwóch pracowników socjalnych na pełnych etatach i jednego pracownika na 0,2 etatu, pomimo że zgodnie z art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej w pełnym wymiarze czasu pracy powinno być zatrudnionych nie mniej niż trzech pracowników.

Wójt Gminy wyjaśniła m.in., że liczba pracowników socjalnych była niższa niż wynika to z ustawy z powodu braku osób gotowych podjąć trudne zadania wymagające bezpośredniego kontaktu z klientami z narażeniem często na stres. Dodała też, że według stanu na 31 grudnia 2015 r. Gminę zamieszkiwało 4 186 mieszkańców, a więc na dwa etaty przypadało ok. 4 tys. mieszkańców, a 0,2 etatu zostało przeznaczone na obsługę pozostałych rodzin.

(dowód: akta kontroli tom 3, str. 105-108, 443-448, 450)

2. Urząd Gminy nie posiadał dziennika objazdu dróg gminnych, co było niezgodne z § 9 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r w sprawie sposobu numeracji i ewidencji dróg publicznych, obiektów mostowych, tuneli, przepustów i promów oraz rejestru numerów nadanych drogom, obiektom mostowym i tunelom⁴¹. Nie realizowano też w latach 2013-2015 obowiązku wynikającego z art. 62 ust. 1 pkt. 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁴², tj. okresowych przeglądów stanu technicznego dróg gminnych.

Wójt Gminy wyjaśniła m.in., że nie były przeprowadzane kontrole okresowe stanu technicznego dróg z powodu wielu innych pilnych spraw natury inwestycyjnej oraz z zakresu przygotowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a także ze względu na stosunkowo wysokie koszty przeglądów, zwłaszcza pięcioletnich. I dodała, że Urząd Gminy jako zarządca dróg gminnych nie prowadził dziennika objazdu dróg gminnych z uwagi na brak tradycji oraz brak wystarczającego czasu na realizację tego zadania przy obecnej obsadzie urzędu, przy czym ocena stanu dróg jest dokonywana przez radnych i sołtysów, a wysokość środków niezbędnych do prowadzenia remontów ustalana jest na etapie planowania budżetu Gminy .

(dowód: akta kontroli tom 5, str. 475)

3. Urząd Gminy nie prowadził ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków oraz nie aktualizował na bieżąco ewidencji zbiorników bezodpływowych, co było niezgodne z art. 3 ust. 3 pkt. 1-2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁴³. W konsekwencji Gmina nie mogła rzetelnie kontrolować sposobu

⁴⁰ Dz. U. z 2015 r., poz. 2126 ze zm.

⁴¹ Dz.U. z 2005 r. Nr 67, poz.582.

⁴² Dz.U. z2013 r., poz. 1409 ze zm.

⁴³ Dz.U. z 1996 r., Nr 132 poz. 622, ze zm.

i częstotliwości pozbywania się komunalnych osadów ściekowych a także planować rozwój sieci kanalizacyjnej w sposób zapewniający racjonalną gospodarkę ściekową.

Wójt wyjaśniła m.in., że Urząd Gminy nie prowadził ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków ze względu na ich niewielką liczbę, a rejestr zbiorników bezodpływowych nie był aktualizowany na bieżąco ze względu na wdrażanie nowego systemu gospodarki odpadami.
(dowód: akta kontroli tom 2, str. 213, 216-217)

Ocena cząstkowa

W okresie objętym kontrolą Gmina zaspakajała podstawowe, zbiorowe potrzeby wspólnoty w zbadanych obszarach, przy czym zakres ten był różny, np. z sieci wodociągowej korzystało na koniec 2014 roku 91% mieszkańców Gminy (więcej niż w powiecie i województwie), natomiast z sieci kanalizacyjnej tylko 21,5% mieszkańców, tj. znacznie mniej niż średnia dla powiatu i województwa. Nieprawidłowości dotyczyły: niezatrudnienia wymaganej liczby pracowników socjalnych, niezakończenie dziennika objazdu dróg dla wszystkich dróg gminnych, nieprzeprowadzanie od 2013 r. przeglądów okresowych dróg, nieprowadzenie rejestru dla przydomowych oczyszczalni ścieków, nieaktualizowanie rejestru zbiorników bezodpływowych.

4. Pozyskiwanie przez Gminę środków na wykonywanie zadań oraz sytuacja ekonomiczno-finansowa Gminy

4.1. Dochody Gminy

Opis stanu faktycznego

W latach 2011–2015 dochody Gminy wzrastały (poza rokiem 2013) i wyniosły kolejno: 9 768,8 tys. zł, 11 559,3 tys. zł, 11 030,3 tys. zł, 11 905,8 tys. zł i 12 737,6 tys. zł. Były one w stosunku do dochodów z poprzedniego roku odpowiednio w roku: 2012 – wyższe o 18,3%, 2013 – niższe o 4,6%, 2014 – wyższe o 7,9%, 2015 – wyższe o 7,0%.

Głównym źródłem dochodów Gminy były dochody bieżące, które wyniosły odpowiednio w roku: 2011 – 9 761,8 tys. zł (100% dochodów ogółem), 2012 – 10 571,3 tys. zł (91%), 2013 – 10 785,6 tys. zł (98%), 2014 – 11 831,7 tys. zł (99%) i 2015 – 12 470,9 tys. zł (98%). Dochody majątkowe wyniosły odpowiednio: 7,0 tys. zł, 998,0 tys. zł, 244,7 tys. zł, 74,1 tys. zł i 266,7 tys. zł.

(dowód: akta kontroli tom 4, str. 28; 178, 184-192)

Gmina w latach 2011-2015 realizowała coraz wyższe dochody własne, których wykonanie wyniosło odpowiednio: 1 718,8 tys. zł, 2 290,4 tys. zł, 2 198,2 tys. zł, 2 503,4 tys. zł i 3 545,6 tys. zł. W konsekwencji systematycznie wzrastał udział dochodów własnych w dochodach ogółem i wyniósł odpowiednio: 18%, 20%, 20%, 21% i 28%, jednak był niższy niż dla gmin wiejskich powiatu garwolińskiego dla lat 2011-2014 (27%, 28%, 29%, 30%) oraz odpowiednio dla gmin wiejskich województwa mazowieckiego (38%, 36%, 35%, 33%)⁴⁴.

Podstawowym źródłem dochodów własnych były dochody podatkowe⁴⁵, które systematycznie wzrastały i wyniosły odpowiednio: 1 531,9 tys. zł, 1 720,2 tys. zł, 1 922,1 tys. zł, 2 238,5 tys. zł i 2 834,6 tys. zł, to jest: 82,0%, 67,6,0%, 85,4%, 72,0% i 79,9% dochodów własnych ogółem.

Wzrost dochodów podatkowych spowodowany był przede wszystkim zwiększeniem wpływów z tytułu podatku od nieruchomości, które w kontrolowanym okresie wynosiły w kolejnych latach: 368,1 tys. zł, 411,0 tys. zł, 441,5 tys. zł, 424,6 tys. zł i 811,0 tys. zł, tj. 4,0%, 4,0%, 4,0%, 4,0% i 6,0% dochodów budżetu Gminy.

Drugą co do wielkości grupę dochodów podatkowych Gminy były udziały w podatkach dochodowych od osób fizycznych i od osób prawnych. Wpływy z tego tytułu w latach 2011–2015 wzrosły z 744,8 tys. zł w 2011 r. do 1 289,5 tys. zł w 2015 r., a ich udział w dochodach wahał się od 8,0% do 10,0% w ww. latach.

W latach 2011–2015 wpływy z podatku rolnego, leśnego i od środków transportowych wyniosły odpowiednio: 277,7 tys. zł, 299,2 tys. zł, 311,2 tys. zł, 307,1 tys. zł, 318,1 tys. zł, co stanowiło kolejno: 3,0 %, 3,0 %, 3,0%, 3,0%, 2,0% dochodów ogółem.

(dowód: akta kontroli tom 4, str. 183)

⁴⁴Źródło: Wskaźniki do oceny sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego w latach 2011–2014, Departament Finansów Samorządu Terytorialnego Ministerstwa Finansów.

⁴⁵Dochody z podatków lokalnych oraz dochody z udziału w innych podatkach.

Na dochody własne składały się również opłaty i dochody z majątku, które w latach 2011–2015 utrzymywały się na tym samym poziomie i stanowiły 1,0%, dochodów Gminy oraz pozostałe dochody, które wynosiły kolejno: 2,0%, 6,0%, 2,0%, 6,0% i 4,0% dochodów ogółem.

(dowód: akta kontroli tom 4 str. 183)

Wpływ na wysokość zrealizowanych dochodów podatkowych miały stosowane w Gminie stawki podatków lokalnych, zwolnienia oraz umorzenia zaległości podatkowych. Na skutek ich stosowania potencjalne dochody Gminy zostały zmniejszone w latach 2011–2015 odpowiednio o: 412,9 tys. zł, 466,3 tys. zł, 477,3 tys. zł, 528,9 tys. zł i 475,6 tys. zł, co stanowiło kolejno: 4,2%, 4,0%, 4,3%, 4,5% i 3,7% dochodów wykonanych w ww. latach.

Rada Gminy w okresie objętym kontrolą obniżała stawki podatków od nieruchomości, od środków transportowych i podatku leśnego oraz średnie ceny skupu żyta, stanowiące podstawę opodatkowania podatkiem rolnym. W związku z tym dochody Gminy w latach 2011–2015 były potencjalnie niższe odpowiednio o: 433,9 tys. zł, 467,4 tys. zł, 484,6 tys. zł, 532,6 tys. zł i 500,0 tys. zł (4,2%, 4,0%, 4,3%, 4,4% i 3,7% dochodów wykonanych ww. latach), przy czym w przypadku podatku:

- rolnego - średnia cena skupu żyta, stanowiąca podstawę opodatkowania podatkiem rolnym, w latach 2011–2015 ustalona została na: 36 zł, 40 zł, 41 zł, 41 zł i 41 zł (kwota ta odpowiadała w kolejnych latach: 96,0%, 54,0%, 54,0%, 59,0% i 67,0% ceny maksymalnej), a dochody z tego tytułu tego podatku w ww. latach były potencjalnie niższe kolejno o: 10,6 tys. zł, 222,7 tys. zł, 227,0 tys. zł, 184,6 tys. zł i 132,8 tys. zł;
- od nieruchomości - obniżenie stawek podatkowych (np. stawka podatku od gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków w latach 2011–2015 wynosiła odpowiednio: 0,72%, 0,83%, 0,82%, 0,82% i 0,88% stawki maksymalnej), co zmniejszyło potencjalne dochody w kontrolowanym okresie odpowiednio o: 370,6 tys. zł, 200,8 tys. zł, 211,9 tys. zł, 311,4 tys. zł i 303,0 tys. zł;
- leśnego - obniżenie stawek podatkowych zmniejszyło potencjalne dochody odpowiednio o: 12,7 tys. zł, 18,3 tys. zł, 18,2 tys. zł, 14,4 tys. zł, 17,4 tys. zł;
- od środków transportowych - uszczupliło potencjalne dochody w tych latach kolejno o: 16,2 tys. zł, 17,4 tys. zł, 17,3 tys. zł, 17,8 tys. zł i 21,3 tys. zł.

Na skutek zwolnień w podatkach lokalnych potencjalne dochody wykonane ogółem w latach 2011-2015 zostały zmniejszone kolejno o: 410,1 tys. zł, 459,2 tys. zł, 474,4 tys. zł, 528,2 zł i 474,5 tys. zł, co stanowiło 4,2%, 3,9%, 4,3%, 4,4% i 3,7% dochodów wykonanych ogółem w tych latach.

W nieznacznym zakresie na wykonane dochody wpływ miały także umorzenia zaległości podatkowych. W latach 2011–2015 wyniosły one: 23,8 tys. zł, 8,2 tys. zł, 10,2 tys. zł, 4,4 tys. zł i 25,5 tys. zł.

(dowód: akta kontroli tom 4, str. 97-126, 183, 213 - 234)

Wskaźnik realizacji należnych dochodów z tytułu podatków lokalnych w latach 2011–2015 od osób prawnych wynosił od 9,7% do 41,0%, a od osób fizycznych od 39,7% do 72,0%. Zaległości z tytułu podatków i opłat lokalnych na koniec poszczególnych lat okresu objętego kontrolą od 2012 r. wzrastały i wynosiły odpowiednio: 737,2 tys. zł, 696,1 tys. zł, 1 949,1 tys. zł, 2 320 tys. zł i 2 264,1 tys. zł. Największe zaległości dotyczyły przedsiębiorcy w upadłości odpowiednio w roku: 2011 – 281,1 tys. zł; 2012 – 281,1 tys. zł; 2013 – 1105,6 tys. zł; 2014 – 1440,5 tys. zł ; 2015 1440,5 tys. zł.

(dowód: akta kontroli tom 4, str. 183, 216-223)

Wójt wyjaśnia m.in., że wysoka kwota zaległości podatkowych, mająca wpływ na wskaźnik zadłużenia Gminy spowodowana była m.in. wysokim zadłużeniem wobec Gminy jednego z dużych zakładów produkcyjnych, wobec którego prowadzone jest postępowanie upadłościowe przez Syndyka masy upadłości, a Gmina jako wierzyciel upadłego jest umieszczona na liście wierzytelności w III kategorii zaspokojenia. I dodała, że w okresie objętym kontrolą nie występowały w Gminie zobowiązania wymagalne, ani Gmina nie zaciągała zobowiązań w parabankach, a także w latach 2014-2015 Gmina spełniała warunek wynikający ze wskaźnika określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych.

Dotacje stanowiły drugą co do wielkości grupę dochodów Gminy w latach 2011–2015. Ich wysokość ww. latach wyniosła odpowiednio: 2 010,6 tys. zł, 1 983,1 tys. zł, 2 110 tys. zł, 2 233,3 tys. zł i 2 263,8 tys. zł, a ich udział w dochodach ogółem: 21,0%, 17,0%, 19,0%, 19,0% i 18%

Gmina otrzymała dotacje celowe z budżetu państwa w kwocie odpowiednio: 2 010,6 tys. zł, 1 983,1 tys. zł, 2 109,9 tys. zł, 2 233,3 tys. zł, 2 263,7 tys. zł, których udział w dochodach Gminy w okresie objętym kontrolą wynosił: 20,6%, 17,2%, 19,1%, 18,8%, 17,8%.

W latach 2011–2015 Gmina uzyskiwała dotacje głównie na realizację inwestycji⁴⁶ - w kolejnych latach: 1 030,1 tys. zł, 1 123,8 tys. zł, 51,6 tys. zł, 567,9 tys. zł, 342,1 tys. zł, co stanowiło: 0,3%, 43,1%, 11,3%, 2,83%, 11,8% dotacji ogółem.

(dowód: akta kontroli tom 4 str. 183, 177-182, 235-240, 424)

Gmina otrzymała subwencje ogółem odpowiednio: 5 888,9 tys. zł, 6 390,6 tys. zł, 6 491,3 tys. zł, 6 558,8 tys. zł, 6 928,3 tys. zł, w tym subwencje oświatowe: 3 266,8 tys. zł, 3 522,8 tys. zł, 3 489,7 tys. zł, 3 568,3 tys. zł, 3 792,3 tys. zł. Udział otrzymywanej subwencji oświatowej w dochodach Gminy w analizowanym okresie pozostawał praktycznie na stałym poziomie (od 30,0% do 33,0%). W latach 2011 -2015 Gmina otrzymała też środki z rezerwy subwencji ogólnej w wysokości w roku: 2011 - 36,1 tys. zł, 2012 - 10,2 tys. zł, 2014 - 9,0 tys. zł i 2015 - 19,8 tys. zł.

(dowód: akta kontroli tom 4 str. 28, 177-182, 424)

Otrzymane w latach 2011–2015 subwencje i dotacje na zadania bieżące w przeliczeniu na mieszkańca Gminy wyniosły kolejno: 1 888,0 zł, 2 009,0 zł, 2 066,0 zł, 2 091,0 zł, 2 196,0 zł.

(dowód: akta kontroli tom 4, str. 424)

W latach 2011–2015 Gmina wypracowała nadwyżkę operacyjną⁴⁷ w wysokości odpowiednio: 451,7 tys. zł, 820,3 tys. zł, 1 163,6 tys. zł, 1 069,9 tys. zł i 2 057,8 tys. zł, której udział w dochodach Gminy w kolejnych latach wynosił: 5,0%, 7,0%, 11,0%, 9,0% i 16,0%. Kwota nadwyżki przypadająca na jednego mieszkańca wynosiła kolejno: 108 zł, 197 zł, 280 zł, 254 zł i 492 zł. Była ona w 2011 r. i w 2013 r. najwyższa w powiecie garwolińskim wśród gmin wiejskich i trzecia co do wysokości w województwie mazowieckim.

(dowód: akta kontroli tom 4, str. 177-191)

4.2 Wydatki budżetowe Gminy

Opis stanu
faktycznego

W latach 2011–2015 wydatki Gminy wyniosły kolejno 12 779,3 tys. zł, 12 299,1 tys. zł, 11 729,1 tys. zł, 11 792,0 tys. zł i 11 691,7 tys. zł. W 2012 r. wydatki zmniejszyły się w stosunku do roku poprzedniego o 4,0%, a w kolejnych latach nieznacznie wzrastały o: 5,0%, 1,0% i 1,0%.

(dowód: akta kontroli tom 4 str. 177-183)

Wydatki bieżące Gminy w kontrolowanym okresie wzrosły i wyniosły kolejno: 9 310,1 tys. zł, 9 751,0 tys. zł, 9 622,0 tys. zł, 10 761,8 tys. zł i 10 413,1 tys. zł. Ich udział w wydatkach Gminy uległ zwiększeniu i wynosił odpowiednio: 73,0%, 79,0%, 82,0%, 91,0% i 89,0%.

Na wynagrodzenia przeznaczono w kolejnym latach odpowiednio: 5 294,8 tys. zł, 5 518,9 tys. zł, 5 774,4 tys. zł, 5 830,7 tys. zł i 6 082,1 tys. zł, a wskaźnik obciążenia wydatków bieżących wynagrodzeniami wynosił odpowiednio 41,4%, 44,9%, 49,2%, 49,4% i 53,9%.

(dowód: akta kontroli tom 3 str. 183; tom 4 str. 178-179)

Wydatki majątkowe zmniejszyły się i wyniosły odpowiednio: 3 469,2 tys. zł, 2 548,1 tys. zł, 2 107,1 tys. zł, 1 030,2 tys. zł, 1 278,6 tys. zł w 2015 r.⁴⁸ (co stanowiło 36,8% wydatków z 2011 r.) Wydatki majątkowe finansowane ze środków UE w okresie objętym kontrolą wzrosły z poziomu braku dofinansowania w 2011 r. do 37,5 tys. zł w 2015 r.

(dowód: akta kontroli tom 4 str. 127-128)

⁴⁶ M.in.: Budowa budynku przedszkola w Parysowie, Budowa oczyszczalni ścieków i rozbudowa kanalizacji w Gminie Parysów, przebudowa płyty Ranku w Parysowie.

⁴⁷ dodatnia różnica pomiędzy dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi.

⁴⁸ Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem wynosił odpowiednio: 27,1%, 20,7%, 18,0%, 8,7%, 10,9%.

Wydatki Gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (dział 900) wyniosły w latach 2011–2015 kolejno: 318,3 tys. zł, 266,6 tys. zł, 320,1 tys. zł, 495,9 tys. zł i 578,8 tys. zł, z tego od roku 2013 przeznaczono: 28,0%, 58,0% i 45,0% na gospodarkę odpadami (rozdział 90002), a 67,0%, 84,0%, 58,0%, 34,0% i 37,0% na oświetlenie ulic, placów i dróg (rozdział 90015). Natomiast nie przeznaczono żadnych środków na gospodarkę ściekową (rozdział 90001).

W latach 2011–2015 na wykonywanie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (rozdziały 1010 i 90001) wydatkowano odpowiednio: 2 861,1 tys. zł, 146,3 tys. zł, 214,7 tys. zł, 100,9 tys. zł i 285,6 tys. zł. Wydatki te przeznaczono przede wszystkim na budowę oczyszczalni ścieków wraz z siecią kanalizacyjną w Parysowie 2 959,8 tys. zł.

(dowód: akta kontroli tom 4 str. 241)

Wydatki na infrastrukturę drogową (rozdziały: 60013, 60014, 60016) w kolejnych kontrolowanych latach wyniosły odpowiednio: 97,9 tys. zł, 585,8 tys. zł, 493,0 tys. zł, 614,1 tys. zł i 595,3 tys. zł. Zwiększyły się one w latach 2012 - 2015, na skutek uzyskania wyższych dotacji przez powiat garwoliński na remonty i modernizację dróg powiatowych na terenie Gminy, w finansowaniu których gmina partycypowała oraz przebudowę drogi gminnej w miejscowości Parysów. Wydatki ogółem na drogi powiatowe wyniosły ww. latach 172,4 tys. zł (7,0% wydatków na infrastrukturę drogową), z tego 150,0 tys. zł przekazano powiatowi garwolińskiemu⁴⁹ w formie dotacji na remonty i modernizację dróg powiatowych na terenie Gminy, Wydatki na drogi gminne wyniosły 2 213,8 tys. zł (93,0% wydatków na infrastrukturę drogową), w tym 1 591,9 tys. zł wykorzystano m.in. na przebudowę sześciu dróg gminnych oraz na wykonanie dokumentacji technicznej modernizacji drogi nr 845 w Parysowie. Ponadto 3,9 tys. zł przeznaczono m.in. na opłaty za zajęcie pasa drogowego, bieżące remonty dróg oraz utrzymanie nawierzchni dróg, chodników i drogowych obiektów inżynierskich.

(dowód: akta kontroli tom 4, str. 313-317, 384-390)

Na oświatę i wychowanie (dział 801) w latach 2011–2015 wydatkowano odpowiednio: 5 518,2 tys. zł, 6 108,9 tys. zł, 6 438,3 tys. zł, 5 118,5 tys. zł i 5 347,4 tys. zł. Zwiększenie wydatków w 2015 r. w stosunku do 2014 r. spowodowane było m. in. wzrostem kosztów dowozu dzieci do szkół, co omówiono w pkt. 3.2 wystąpienia pokontrolnego, a spadek w 2014 r. w stosunku do 2013 r. zakończeniem budowy budynku przedszkola w Parysowie.

(dowód: akta kontroli tom 4 str. 241)

Na ochronę zdrowia (dział 851) w kolejnych latach Gmina przeznaczyła: 41,5 tys. zł, 40,7 tys. zł, 28,7 tys. zł, 41,8 tys. zł i 32,8 tys. zł, z tego: 37,3 tys. zł, 38,6 tys. zł, 28,7 tys. zł, 24,9 tys. zł i 30,4 tys. zł na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

(dowód: akta kontroli tom 4 str. 241).

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (dział 921) wyniosły w kolejnych latach: 126,8 tys. zł, 218,4 tys. zł, 132,8 tys. zł, 558,2 tys. zł i 348,3 tys. zł, w tym wydatki majątkowe wyniosły kolejno w roku: 2012 - 12,2 tys. zł, 2014 - 402,6 tys. zł i 2015 - 217,3 tys. zł (w 2011 r. i 2013 r. nie poniesiono żadnych wydatków), co stanowiło odpowiednio: 6,0%, 72,0% i 62,0% wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego. Wydatki majątkowe poniesiono głównie na budowy świetlicy w miejscowości Żabieniec za kwotę 254,8 tys. zł oraz przebudowy świetlicy w miejscowości Starowola i Słup wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu za kwotę ogółem 249,3 tys. zł.

Wydatki bieżące w dziale 921 w ww. latach wyniosły: 126,8 tys. zł, 206,2 tys. zł, 132,8 tys. zł, 155,5 tys. zł i 131,0 tys. zł, z tego 592,4 tys. zł (43,0% ogółu wydatków w latach 2011–2015 w dziale 921) przekazano w formie dotacji dla Gminnej Biblioteki Publicznej w Parysowie.

(dowód: akta kontroli tom 4, str. 241, 381)

Wydatki Gminy w latach 2011–2015 na kulturę fizyczną i turystykę (dział 926 i 630) wyniosły: 64,8 tys. zł, 1 073,6 tys. zł, 74,9 tys. zł, 43,0 tys. zł i 80,0 tys. zł, w tym

⁴⁹ Umowa nr 4/G/2013 z dnia 27 czerwca 2013 r. w sprawie udzielenia dotacji celowej na przebudowę drogi powiatowej nr 2246.

1 007,0 tys. zł wydatkowano na budowę boiska sportowego w ramach programu Radosna Szkoła pn. „Moje Boisko – Orlik 2012”.

(dowód: akta kontroli tom 2 str. 11, tom 4 str. 401)

4.3 Sytuacja ekonomiczno-finansowa Gminy

Opis stanu faktycznego

Zadłużenie Gminy w latach 2011–2015 wynosiło 3 739,0 tys. zł, 4 185,3 tys. zł, 4 703,5 tys. zł, 5 057,6 tys. zł, 4 172,2 tys. zł. Stanowiły je zaciągnięte pożyczki lub kredyty w banku.

Wskaźnik zadłużenia Gminy w stosunku do uzyskiwanych w latach 2011–2015 dochodów wzrastał i wynosił odpowiednio 38,0%, 36,0%, 43,0%, 42,0% i 33,0%. Zachowano tym samym 60% limit zadłużenia, określony w art. 170 ust. 1 ustawy z 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych⁵⁰.

Koszty obsługi zadłużenia w okresie objętym kontrolą wynosiły ww. latach odpowiednio: 558,5 tys. zł, 884,7 tys. zł, 977,8 tys. zł, 916,0 tys. zł i 1 030,5 tys. zł, co stanowiło 5,7%, 7,7%, 8,9%, 7,7% i 8,1% dochodów na koniec każdego roku i mieściło się w 15% limicie, ustalonym w art. 169 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵¹.

Wskaźnik samofinansowania (przedstawiający stopień finansowania inwestycji środkami własnymi) kształtował się w kolejnych z lat na poziomie: 13,0%, 71,0%, 67,0%, 111,0% i 182,0%.

Na koniec 2015 r. wskaźnik spłat kredytów (z odsetkami) do dochodów wyniósł 8,1% i był niższy od wynikającego z art. 243 ustawy o finansach publicznych.

(dowód: akta kontroli tom 4, str. 255-310)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Uzyskiwane przez Gminę środki, w tym wzrost poziomu dochodów własnych, pozwoliły na realizację analizowanych zadań. Sytuacja ekonomiczno-finansowa Gminy, w tym bezpieczny poziom zadłużenia, stwarza możliwości kontynuowania działań mających na celu podnoszenie jakości życia mieszkańców.

5. Oddziaływanie przez Gminę na niekorzystne czynniki rozwojowe

1. Z trzech planów odnowy miejscowości na lata 2009–2015⁵² oraz Gminnej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2010–2015 wynika, że głównymi problemami Gminy są m.in.: stopniowe wyludnianie się terenów; starzenie się społeczeństwa; zmniejszająca się liczba mieszkańców, spowodowana m.in. ujemnym przyrostem naturalnym i emigracją ludzi na zewnątrz; bezrobocie, w tym ukryte; alkoholizm; brak kanalizacji we wszystkich miejscowościach Gminy poza siedzibą; niezadowalający stan dróg; słabe skomunikowanie Gminy z miejscowościami Gminy i sąsiednimi gminami m.in. z powodu braku wystarczających mostów).

2. W celu przeciwdziałania zdiagnozowanym w analizie SWOT czynnikom wpływającym negatywnie na rozwój Gminy, w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2010-2015⁵³, określono następujące obszary zainteresowania Gminy: zalesianie terenów o słabej jakości gleby, poprawa stanu technicznego i poszerzenie dróg gminnych, modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa zorganizowanego systemu ciepłowniczego, budowa sieci gazowej, stwarzanie warunków na rozwój dużych zakładów przemysłowych, wspomaganie wzrostu liczby ludności, w tym w wieku poprodukcyjnym, wspieranie aktywnej starości, wykorzystanie istniejącej infrastruktury i bazy dydaktycznej w celu rozwoju oferty edukacyjnej dla dzieci i dla dorosłych (kształcenie ustawiczne i szkolenia), itp.

(dowód: akta kontroli tom 1 str. 367-381)

⁵⁰Dz. U. Nr 249, poz. 2104 ze zm. Wskaźnik ten obowiązywał do końca 2013 roku.

⁵¹Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm. Wskaźnik ten obowiązuje od 2014 roku.

⁵²Plan został zatwierdzony uchwałą Nr XXIII/108/09 Rady Gminy Parysów z dnia 19 maja 2009 roku w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Żabieniec na lata 2009–2015.

⁵³Uchwała Rady Gminy Parysów – Komisarz Rządowy z dnia 29 kwietnia 2010 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2010-20115.

W latach 2011-2015 ustalono Plany Odnowy dla następujących miejscowości: Żabieniec na lata 2013-2020⁵⁴ z zadaniem budowy świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem placu przy świetlicy, Parysów na lata 2010-2020⁵⁵ z zadaniem przebudowy Rynku z czasu praw miejskich Parysowa, Wola Starogrodzka na lata 2012-2020⁵⁶ z zadaniem modernizacji placu przy Domu Strażaka z budowa parkingu.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 160-179)

Wójt Gminy odnosząc się do działań mających na celu zatrzymanie negatywnych tendencji demograficznych występujących na terenie Gminy, takich jak starzenie się społeczeństwa, zmniejszająca się liczba mieszkańców Gminy w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym i bezrobocie wyjaśniła m.in. Gmina przyjęła m.in. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Parysów na lata 2009-2020, w którym zostały określone i następnie stosowane działania polegające na przeciwdziałaniu negatywnym tendencjom i barierom rozwojowym Gminy, m.in. w wyniku realizacji plany przewiduje się powstanie ok. 200 miejsc pracy w pozarolniczej działalności produkcyjnej i usługowej.

(dowód: akta kontroli tom 4, str.473-474)

3. W okresie objętym kontrolą (lata 2011-2015) Gmina opracowała: Plan rozwoju lokalnego Gminy Parysów na lata 2009-2020, Strategię Rozwoju Gminy Parysów na lata 2015-2022, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Parysów, Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Parysów, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Parysów na lata 2012-2015, Gminna Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2010-2015 oraz wieloletnie prognozy finansowe Gminy Parysów na lata 2011-2016, 2012-2017, 2013-2020, 2014-2020, 2015-2025.

(dowód: akta kontroli tom 1 str. 180-256)

W okresie objętym kontrolą (lata 2011-2015) Urząd Gminy podejmował działania w celu ustalenia problemów mieszkańców Gminy w inny sposób niż w procesie diagnozy na potrzeby strategii rozwoju Gminy m.in. poprzez konsultacje na zebraniach wiejskich podczas ustalania funduszu sołectkiego w poszczególnych miejscowościach oraz przy opracowywaniu planów odnowy miejscowości Żabieniec, Parysów i Wola Starogrodzka. Na spotkaniach dyskusja ograniczała się do ustalania przeznaczenia środków finansowych sołectwa w danym roku budżetowym.

(dowód: akta kontroli tom 1 str. 107-179)

Urząd Gminy zidentyfikował bariery rozwoju Gminy Parysów zawarty w Strategii Rozwoju Gminy Parysów na lata 2015-2022 oraz ustalił działania prowadzące do ich likwidacji m.in. poprzez: rozwój przedsiębiorczości oraz wsparcie sektora rolniczego na bazie inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej (głównie drogowej oraz wodno-kanalizacyjnej), kształtowanie w społeczności Gminy postaw przedsiębiorczych ze szczególnym uwzględnieniem kobiet, tworzenie dogodnych warunków i wsparcia dla nowopowstających przedsiębiorstw, rozwój instytucji otoczenia biznesu w szczególności w oparciu o działalność organizacji pozarządowych, dywersyfikację działalności gospodarczej opartej na rolnictwie, itp.

Urząd Gminy przyjął, że:

- poprawa warunków życia mieszkańców Gminy będzie realizowana na drodze m.in: wsparcia grup marginalizowanych, walki z nałogami i patologiami, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców, rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej,
- ochrona środowiska przyrodniczego, zwiększenie efektywności energetycznej i kształtowanie ładu przestrzennego będzie realizowana na drodze m.in. zachowania stanu środowiska naturalnego, poprawy jakości powietrza atmosferycznego, poprawy efektywności energetycznej budynków publicznych i prywatnych, dbania o ład przestrzenny miejscowości oraz poprawy zdrowotności mieszkańców,

⁵⁴ Uchwała Rady Gminy Nr XXIII/161/2013 z dnia 21 marca 2013 r.

⁵⁵ Uchwała Rady Gminy Nr VII/41/2011 z dnia 13 czerwca 2011 r.

⁵⁶ Uchwała Nr XIII/85/2012 z dnia 15 lutego 2012 r.

- odnowa i rozwój miejscowości wiejskich będzie realizowana w oparciu o lokalne zasoby, tradycje, odnowę dziedzictwa kulturowego Gminy, włączenie mieszkańców w procesy rozwojowe, promocję lokalnych zasobów, podjęcie działań na rzecz podniesienia świadomości kulturalnej mieszkańców, podniesienie jakości życia mieszkańców, promowanie tworzenia organizacji pozarządowych i innych zrzeszeń mających na celu odnowę miejscowości.

(dowód: akta kontroli tom 1 str. 19-20, 107-256)

W dokumencie pn. Strategia Rozwoju Gminy Parysów na lata 2015-2022 zaplanowano realizację konkretnych zadań inwestycyjnych, m.in. Budowę kanalizacji sanitarnej w Gminie Parysów w latach 2018-2019 o koszcie realizacji - 3 000,0 tys. zł, Rozbudowa oczyszczalni ścieków w 2020 r. o koszcie realizacji – 1 000,0 tys. zł, Przebudowę dróg na terenie Gminy Parysów w latach 2018-2021 o koszcie realizacji – 3 000,0 tys. zł, Termomodernizację budynków użyteczności publicznej w latach 2017-2020 o koszcie realizacji – 6 440,0 tys. zł, Przebudowę Rynku w Parysowie w 2018 r. o koszcie realizacji 1 200,0 tys. zł.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 180-184)

W ramach współpracy z Lokalną Grupą Działania Urząd Gminy planuje realizację zadań pn.: Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego w Gminie Parysów w latach 2016-2017 za cenę 2 000,0 tys. zł., Budowa i przebudowa wodociągu w Gminie Parysów w latach 2019-2020 za cenę 1 000,0 tys. zł, Budowa Stadionu Piłkarskiego wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym w 2021 r. za cenę 2 000,0 tys. zł, Zagospodarowanie terenu w Woli Starogrodzkiej w 2018 r. za cenę 600,0 tys. zł, Przebudowa remiz strażackich w Gminie Parysów w 2018 r. za cenę 2 500,0 tys. zł, Budowa szkolnych boisk sportowych w 2018 r. za cenę 600,0 tys. zł, Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w latach 2017-2018 za cenę 2 000,0 tys. zł, Ochronę środowiska naturalnego Gminy Parysów poprzez instalację odnawialnych źródeł energii w budynkach prywatnych w latach 2018-2019 za cenę 4 000,0 tys. zł.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 185-192)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W Gminie zdiagnozowano główne czynniki wpływające niekorzystnie na jej rozwój, tj. starzenie się społeczeństwa, zmniejszającą się liczbę mieszkańców i bezrobocie oraz podejmowano przewidziane w strategicznych dokumentach Gminy działania przeciwdziałające tym czynnikom. Prowadzono też szereg działań wpływających na poprawę warunków życia mieszkańców, w tym polegających m.in. na integracji społeczeństwa i zagospodarowaniu wolnego czasu mieszkańców. W wyniku realizacji oczekiwanych przez mieszkańców projektów inwestycyjnych gospodarka wodociągowa w Gminie uległa poprawie. Poprawiono też nieznacznie gospodarkę ściekową.

6. Współdziałanie Gminy w wykonywaniu zadań z innymi jednostkami samorządu terytorialnego

Opis stanu
faktycznego

Gmina jest członkiem Lokalnej Grupy Działania pn. Forum Powiatu Garwolińskiego, w ramach którego podjęto m.in. działania promocyjne Gminy w kraju oraz zrealizowano cztery projekty dofinansowanych środkami UE, a m.in. wybudowano świetlicę wiejską w Żabieńcu, wyremontowano świetlicę we wsi Poschła, dokonano przebudowy płyty na Rynku Parysowa oraz promowano Gminę i region na organizowanych corocznie dożynkach gminnych.

Gmina w latach 2011-2015 podpisała 14 porozumień ze Starostą Powiatu Garwolińskiego o zatrudnienie bezrobotnych w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych oraz pięć porozumień w sprawie organizacji prac społecznie użytecznych. Ww. prace dotyczyły m.in. utrzymania w czystości Rynku Parysowa oraz terenu wokół Urzędu Gminy.

Gmina podpisała porozumienie z Gminą Górzno⁵⁷ na mocy którego Gmina Górzno zobowiązała się do pełnienia funkcji Lidera Grupy Zakupowej w postępowaniu o udzielenie

⁵⁷ Porozumienie z dnia 30 kwietnia 2012 r., w skład Grupy Zakupowej weszło 14 podmiotów – Gmin z Regionu Południowego Mazowsza.

zamówienia publicznego na dostawę energii elektrycznej i świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej.

(dowód: akta kontroli tom 4, str. 155-156)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Gmina współpracowała z innymi jednostkami samorządu terytorialnego przy wykonywaniu zadań publicznych, co skutkowało m.in. poprawą infrastruktury społecznej oraz infrastruktury drogowej i jej otoczenia na terenie Gminy Parysów.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵⁸, wnosi o:

1. Zatrudnienie w GOPS w Parysowie, zgodnej z art. 110 ust.1 ustawy o pomocy społecznej, liczby pracowników socjalnych.
2. Przeprowadzanie, zgodnie z art. 62 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo budowlane, przeglądów okresowych stanu technicznego dróg gminnych oraz prowadzenie książki objazdu dróg.
3. Prowadzenie, zgodnie z art. 3 ust.3 pkt 1 i 2 ustawy o zachowaniu czystości, ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków i aktualizowanie na bieżąco ewidencji zbiorników bezodpływowych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa,   marca 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Kontroler
Jerzy Tchórzewski
specjalista kontroli państwowej

⁵⁸ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.